

2010), cea de-a XI-ea Conferință Internațională de Ficologie Aplicată (Irlanda, 2008), Conferința Internațională în utilizarea industriei agricole și alimentare în procesele tehnologice moderne (România, 2008) au trezit un viu interes și recunoaștere printre specialiștii ficobiotehnologi.

Un capitol aparte în biografia acad. Valeriu Rudic îl constituie activitatea de invenție, în care a reușit să-i atragă pe discipolii săi și pe toți cei cu care colaborează. Este autorul a peste 200 brevete de invenție pentru care a obținut 169 medalii de aur, 74 de argint și 26 de bronz la Saloanele Internaționale de Invenție din Bruxelles, Pittsburgh, Geneva, Iași, Sofia, Casablanca, Zagreb, Londra, București, Manila, Moscova, Seul, Su Zhou, Bangkok, Sevastopol, Chișinău.

Activitatea-i rodnică a fost menționată cu 11 ordine și medalii internaționale, printre care „Merite de l'Invention”, „Courtoisie Europeene”, „Merit european”, „Kinght of Malta”, „Kinght Commander of Malta”, „Marii Cruci a ordinului Sf.Ioan”, „Sf. Andrei”; Premiul Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală (1994, 1996), Ordinul „Gloria Muncii”(1995), Medalia „D.Cantemir” (2007), Odinul „Pro-meritus GrandPrix” al Comunității Europene pentru Promovarea Invențiilor (2007), Premiul de Stat al Republicii Moldova în domeniul Științei, Tehnicii și Producției (1998), titlul de Om emerit al Republicii Moldova (2000), Doctor Honoris Causa al USMF „N.Testemițanu”. Este membru al Academiei Româno-Americane de Arte și Științe, Academiei de Științe din New-York, Juriului Internațional la Expoziția Mondială de Invenție și produse noi, INPEX-Pittsburgh, USA (1995-2005), Societății Internaționale de Ficologie Aplicată, Societății Europene de Biotehnologie a Microalgelor, Federației Europene a Societăților de Microbiologie. Comitetului de Experți al Programului INTAS (1998-2002), Comitetului Director pentru Bioetică, CDBI și CDBI-BIOTECH al Consiliului Europei (1999-2005), Comitetului de Experți NATO pentru știință Life Science and Technology(1999-2002), președinte al Societății microbiologilor din Moldova. Face parte din Redacția Revistei Științifice Internaționale „Algologia”(Kiev) și Revista Științifică „Internațională Journal on Algae” (New-York), Președintele consiliilor științifice specializate pentru acordarea gradelor științifice de doctor și doctor habilitat la specialitățile Microbiologie și Biotehnologie.

Academicianul Valeriu Rudic duce faima țării departe de hotarele ei, promovând imaginea Republicii Moldova în mediul științific internațional, fapt pentru care îi exprimăm toată admirația și prețuirea noastră,

*Acad. Gheorghe Duca
Acad. Teodor Furdui*

FONDATORUL GRĂDINII BOTANICE

**Academicianul
Alexandru Ciubotaru
la 80 de ani**

Născut la 20 februarie 1932, în s. Șipca, jud. Orhei, azi r-nul Șoldănești

Biolog, domeniul științific: embriologie, cariologie, citogenetică și biotehnologie vegetală. Doctor habilitat în științe biologice (1971), profesor universitar (1973). Membru corespondent (1976) și membru titular (1992) al Academiei de Științe a Moldovei.

În istoria dezvoltării botanicii în cadrul Academiei de Științe a Moldovei o dată semnificativă este ziua 20 februarie 2012, când celebrul savant, membru titular al Academiei de științe din Moldova, Alexandru Ciubotaru împlinește onorabila vârstă de 80 de ani.

După absolvirea Colegiului agricol din Cucuruzeni în 1950, își continuă studiile la Institutul Agricol din Chișinău (1951 – 1956), urmate de doctorantura în cadrul Academiei de Științe a Republicii Moldova (1956 – 1959). În perioada 1967 – 1968 face stagiul la Institutul de Genetică a Universității din or. Lund, Suedia.

În 1961 susține teza de doctor în științe biologice cu tema: „Influența unor factori ai mediului ambiant asupra proceselor de polenizare, fecundare și embriogeneza timpurie a porumbului”, apoi în 1970 susține teza de doctor habilitat pe tema: „Cercetarea citoembriologică și cu ajutorul microscopiei electronice ale porumbului (Zea mays L.)”.

În 1973 i se conferă titlul de profesor universitar, în 1976 este ales membru corespondent și în 1992 devine membru titular al Academiei de Științe a Moldovei.

La vârsta de 32 de ani (1964) este numit director al Grădinii Botanice. Deși avea o experiență modestă în calitate de administrator (în perioada 1963-1964 s-a aflat în funcția de secretar științific al Prezidiului AȘM), A.Ciubotaru a făcut față cu succes multiplelor sarcini. În primul rând, organizează elaborarea programului de mobilizare a plantelor în scopul conservării florei și vegetației, efectuării cercetărilor embriologice și citologice a plantelor de

cultură și spontane, întreprinde ample acțiuni în vederea instruirii cadrelor naționale prin intermediul centrelor științifice din Moscova, Sankt Petersburg (Rusia), Kiev, Ialta (Ucraina) etc.

În scurt timp ajunge la concluzia că amenajarea Grădinii Botanice pe terenul repartizat din valea r. Durlești nu are perspectivă, deoarece construcția lacului de acumulare din Parcul „Valea Morilor” a înrăutățit substanțial factorii de mediu în această zonă.

Tânărul director propune selectarea unui nou teritoriu, mai favorabil, pentru crearea Grădinii Botanice. După un an de consultări și investigații, cu susținerea renumiților savanți în domeniul biologiei: acad. N.Țițin, A.Fiodorov, N.Smolschii, A.Grodzinskii, profesorii S.Socolov, P.Lapin, L.Rubțov ș.a., se confirmă teritoriul cu suprafața de 104 ha în partea de Sud-Est a orașului Chișinău pentru construcția Grădinii Botanice a Academiei de Științe a Moldovei (Dispoziția Sovietului Miniștrilor al R.S.S.M. nr. 919 din 27.09.65). Din acest moment, în istoria Grădinii Botanice începe o nouă perioadă marcată de o activitate intensă de construcție a Grădinii Botanice și dezvoltare a cercetărilor științifice în domeniul botanicii contemporane. Alexandru Ciubotaru dă dovadă de calități manageriale ieșite din comun, manifestându-se ca un bun organizator și administrator.

În anul 1965, începe procesul de proiectare a Grădinii Botanice, inclusiv a colecțiilor și expozițiilor de plante foioase și conifere, elementelor din flora și vegetația Moldovei, sectoarelor de horticultură, plante tehnice și netradiționale, plante furajere, plante pomicole nucifere, plante tropicale și subtropicale etc. În cadrul Grădinii Botanice se organizează noi laboratoare de cercetări științifice, expediții pentru mobilizarea genofondului de plante din diverse regiuni ale Terrei și prin intermediul schimbului de semințe cu diferite Grădini Botanice. În pofida obstacolelor cu care se confrunta, profesorul A. Ciubotaru izbutește să obțină pentru Grădina Botanică statutul de „instituție științifică”.

În anul 1978 Grădina Botanică (Institut) a AȘM găzduiește lucrările celui de-al VI-lea Congres al botaniștilor din fosta U.R.S.S. Participanții apreciază înalt realizările tânărului colectiv de cercetători științifici din Moldova în frunte cu directorul Grădinii Botanice Alexandru Ciubotaru. La 30 de ani de la fondare, specialiștii din domeniu întruniți la Chișinău pun o notă maximă Grădinii Botanice sub aspectul construcției peisajere, dovadă că din start s-a pornit cu dreptul.

Pentru A.Ciubotaru construcția Grădinii Botanice a fost și este cea mai importantă preocupare căreia i-a consacrat, practic, întreaga viață. Dar totuși ea nu este unica. O altă pasiune a sa sunt cercetările în domeniul embriologiei experimentale în conexiune cu problemele geneticii și selecției plantelor. Pe parcursul a cincizeci de ani el a efectuat ample cercetări

cariologice ale speciilor de cultură și spontane din genurile *Triticum*, *Zea*, *Avena*, *Horedum*, *Panicum* etc., precum și a unui număr mare de graminee din flora spontană a Republicii Moldova. A efectuat cercetări cito-embriologice de rând cu aplicarea microscopiei electronice la porumb, secară, orz, ovăz etc., a culturilor de câmp. O analiză cito-embriologică cu atragerea a circa o sută de culturi din agricultura mondială a fost pentru prima dată expusă în monografia «Эмбриология возделываемых растений» (vol.I și vol.II), (1978-1979).

Acad. A. Ciubotaru a lansat ipoteza Homeostatică a dublei fecundări (1969-1972), care mai târziu a stat la baza teoriei homeostatice a dublei fecundări (1989; 1990; 2004). Este autorul Concepției privind statutul morfofuncțional al gametogenezei (1984), Concepției neoplazmogenezei zigotului (1972), Concepției tapetogenezei (1994), Concepției privind evoluția și strategia reproducerii sexuate în lumea vegetală (1993) etc.

Cercetările cariologice ale subspeciilor (varietăților) de porumb expuse în monografia „Cariologia genului *Zea* L.” (Chișinău 2005), precum și investigațiile citogenetice asupra structurii hromomerice a cromozomilor pachiteni la diferite subspecii de porumb, expuse în monografia „Pachitena” (Chișinău 2005), prezintă studii originale în care este analizat un amplu material experimental obținut de autor pe parcursul câtorva decenii.

Acad. A.Ciubotaru este autor și coautor a peste 670 lucrări științifice publicate în țară și peste hotare, inclusiv 22 de monografii; autor a 12 invenții. A creat școala științifică de citoembriologie din Republica Moldova. Fiind președinte al Consiliului științific specializat mai bine de 30 de ani, a contribuit la pregătirea a circa 60 de doctoranzi și a fost consultant științific a 12 doctori habilitați. A contribuit la pregătirea cadrelor în Grădina Botanică (Institut) a AȘM unde au fost susținute mai bine de 20 de teze de doctor habilitat și peste 93 teze de doctor.

Este membru al Academiei Internaționale de Științe despre natură și societate (Rusia), membru al Societății geneticienilor și amelioratorilor din Republica Moldova, membru al Societății botaniștilor a Republicii Moldova, membru al Asociației internaționale a biologilor, secția embriologia plantelor. Redactor-șef al unui șir de publicații din țară și din Ucraina, redactor-șef al revistei științifice „Revista Botanică”.

Pentru activitatea fructuoasă a fost decorat cu un șir de distincții: „Om emerit”, Cavaler al Ordinului „Gloria muncii”, medalia „Георгий Победоносец”, medalia „Dimitrie Cantemir”, Doctor Honoris Causa al Universității „Al. I. Cuza” din Iași, România, este decorat cu Ordinul Republicii.

Acad. Gheorghe Duca, președintele AȘM
Acad. Teodor Furdui, vicepreședintele AȘM
Dr. Alexandru Teleuță, directorul Grădinii Botanice (Institut) a AȘM